1.3. ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ ПОЛІГРАФА

В 2022 РОЦІ ВІДБУВСЯ ЗАХИСТ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ ЯРЕМЧУК РЕГІНИ АНАТОЛІЇВНИ, НАЧАЛЬНИКА СЛУЖБИ ПОЛІГРАФОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ СЛУЖБИ СУДОВОЇ ОХОРОНИ НА ТЕМУ: "ПСИХОЛОГО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ВИКОРИСТАННЯ ПОЛІГРАФА В КАДРОВОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПІДРОЗДІЛІВ МВС УКРАЇНИ"[1]

Яремчук Р. А.

Реферат. Яремчук Р. А., начальниця служби поліграфологічних досліджень Служби судової охорони, у дисертації на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 053 «Психологія» (Національна академія внутрішніх справ, Київ, 2022, 232 с.) досліджує психолого-правові засади використання поліграфа в кадровому забезпеченні підрозділів МВС України. Тему затверджено 30 жовтня 2018 р.; науковий керівник — доктор психологічних наук, професор Кудерміна О. І., офіційні опоненти — доктори психологічних наук Казміренко В. і Колісниченко О. Авторка виходить з того, що реформування правоохоронних органів висуває нові вимоги до відбору, професійно-психологічної підготовки та супроводження персоналу, а наявний психологічний інструментарій кадрового забезпечення використовують не повною мірою. Проаналізувавши зарубіжний і вітчизняний досвід нормативно-правового, організаційного та психологічного забезпечення, Яремчук Р. А. розглядає психофізіологічне дослідження з використанням поліграфа як сучасний, хоча й дискусійний серед юристів і психологів метод, здатний одночасно реєструвати кілька фізіологічних параметрів і давати значущу інформацію під час прийому на службу, кадрових перевірок у зв'язку з переміщенням і службових розслідувань. Окреслено межі та можливості поліграфологічних досліджень у кадровій роботі, а також психологічні засади формулювання запитань, передтестової бесіди, безпосереднього тестування, виявлення протидії обстеженню, діагностики ознак неправди й урахування гендерних особливостей обстежуваних. Розмежувавши поняття «брехня», «неправда» і «самообман», авторка сформулювала практичні рекомендації щодо інтерпретації поліграфологом отриманих результатів; окремо розглянуто психологічні особливості обстеження чоловіків і жінок. Для вдосконалення нормативного регулювання запропоновано проєкт Інструкції «Про порядок організації та проведення поліграфологічного опитування у Службі судової охорони». Рекомендації щодо передтестової бесіди й тестування під час скринінгових досліджень і службових розслідувань мають прикладне значення для поліграфологів, кадрових підрозділів і психологів правоохоронних органів. На сайті журналу наведено бібліографічний опис, посилання на текст дисертації та її резервну копію.

Ключові слова: поліграф, поліграфологічне дослідження, кадрове забезпечення, МВС України, Служба судової охорони, передтестова бесіда, скринінгове дослідження, службове розслідування, протидія обстеженню, гендерні особливості, дисертація доктора філософії.

Psychological and Legal Foundations of Using the Polygraph in Staffing the Units of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine (PhD Thesis by Yaremchuk R. A., 2022)

Yaremchuk R. A.

Abstract. The PhD thesis in Psychology (specialty 053) by Yaremchuk R. A., head of the polygraph examination service of the Court Security Service, was completed at the National Academy of Internal Affairs (Kyiv, 2022, 232 pages) under the supervision of Professor Kudermina O. I. It examines the psychological and legal basis for using the polygraph in personnel management of units of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine. The author argues that the reform of law enforcement agencies imposes new requirements on selection, professional psychological training and support of staff, while the available psychological tools are underused. After analysing foreign and Ukrainian regulatory, organisational and psychological practice, she treats psychophysiological examination using a polygraph as a modern, though debated, method that records several physiological parameters at once and yields relevant information in recruitment, personnel checks related to transfers and internal investigations. The thesis outlines the limits and possibilities of polygraph testing in personnel work and the psychological principles of question formulation, the pre-test interview, testing itself, detection of countermeasures, diagnosis of deception and consideration of gender differences. Distinguishing between "lie", "untruth" and "self-deception" allowed the author to formulate practical recommendations for interpreting results; the specifics of examining men and women are considered separately. A draft Instruction on organising and conducting polygraph interviews in the Court Security Service is proposed. The recommendations on pre-test interviews and testing in screening and internal investigations are of practical value for polygraph examiners and HR units.

Keywords: polygraph, polygraph examination, personnel management, Ministry of Internal Affairs of Ukraine, Court Security Service, pre-test interview, screening, internal investigation, countermeasures, gender differences.

Першоджерело: *Яремчук Р. А. Психолого-правові засади використання поліграфа в кадровому забезпеченні підрозділів МВС України : дис. … д-ра філософії : 053 – Психологія / Нац. акад. внутр. справ. Київ, 2022. 232 с. (копія:).*[2][3] *Реферат оприлюднено в журналі 23.02.2023.*

References

1. Yaremchuk R. A. V 2022 rotsi vidbuvsia zakhyst dysertatsiinoi roboty Yaremchuk Rehiny Anatoliivny, nachalnyka sluzhby polihrafolohichnykh doslidzhen Sluzhby sudovoi okhorony na temu: "Psykholoho-pravovi zasady vykorystannia polihrafa v kadrovomu zabezpechenni pidrozdiliv MVS Ukrainy" [Psychological and Legal Foundations of Using the Polygraph in Staffing the Units of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine (PhD Thesis by Yaremchuk R. A., 2022)] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2023. Vol. 8, No. 1 (43). URL: https://expertize-journal.org.ua/doslidzhennya-na-poligrafi/8327-v-2022-rotsi-vidbuvsya-zakhist-disertatsijnoji-roboti-yaremchuk-regini-anatolijivni-nachalnika-sluzhbi-poligrafologichnikh-doslidzhen-sluzhbi-sudovoji-okhoroni-na-temu-psikhologo-pravovi-zasadi-vikoristannya-poligrafa-v-kadrovomu-zabezpechenni-pidrozdiliv-mvs-ukrajini (onovlena versiia vid 23.02.2023). [in Ukrainian].

2. Yaremchuk R. A. Psykholoho-pravovi zasady vykorystannia polihrafa v kadrovomu zabezpechenni pidrozdiliv MVS Ukrainy [Psychological and Legal Foundations of Using the Polygraph in Staffing the Units of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine] : dys. … d-ra filosofii : 053 – Psykholohiia / Nats. akad. vnutr. sprav. Kyiv, 2022. 232 s. (kopiia:). URL: https://elar.navs.edu.ua/handle/123456789/21735 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. Yaremchuk R. A. Psykholoho-pravovi zasady vykorystannia polihrafa v kadrovomu zabezpechenni pidrozdiliv MVS Ukrainy [Psychological and Legal Foundations of Using the Polygraph in Staffing the Units of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine] : dys. … d-ra filosofii : 053 – Psykholohiia / Nats. akad. vnutr. sprav. Kyiv, 2022. 232 s. (kopiia:). URL: https://expertize-journ-

al.org.ua/images/dzherela/yaremchuk-r-a-dysertatsiia-2022.pdf (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].